

Handläggare
Ingrid Olsson

Till
Utbildningsnämnden
2014-10-23

Prövning av jäv

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden beslutar att jäv inte föreligger.
2. Beslutet justeras omedelbart

Lena Holmdahl
T.f. utbildningsdirektör

Sammanfattning

Det juridiska ombudet för huvudmannen Förskolan Olympen AB har anfört jäv mot den tjänsteman som handlagt ärenden om tillsyn av huvudmannens förskolor. Huvudmannen upplever att tjänstemannen är engagerad i saken på ett sådant sätt att misstanke lätt kan uppkomma om att det brister i förutsättningarna för en opartisk bedömning.

Den som ska handlägga ett ärende är jävig om det, trots att det inte går att tillämpa någon av jävsgrunderna i kommunallagen 6 kap 25 § punkt 1-4, i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet i ärendet, så kallat delikatessjäv. Delikatessjäv är inte tänkt att rutinmässigt komma till användning för att mjuka upp förutsättningarna för att någon av de ”egentliga” jävsgrunderna ska kunna åberopas. Detta markeras av att det ska ha tillkommit något ytterligare moment – en ”särskild omständighet” - som gör att handläggarens möjligheter att agera opartiskt i ärendet kan ifrågasättas.

Förvaltningen anser att det inte anförs någon sådan särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för tjänstemannens opartiskhet i ärendehantering. Förvaltningens bedömning är att jäv inte föreligger.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för ekonomi och styrning, i samråd med stadsledningskontorets juridiska avdelning.

Bakgrund

Om jäv i kommunallagen

För kommuner finns särskilda bestämmelser om jäv i kommunallagen, KL. I KL 6 kap 24 § framgår att en förtroendevald eller en anställd som är jävlig i ett ärende hos en nämnd inte får delta eller närvara vid handläggningen av ärendet.

Har det uppkommit en fråga om jäv mot någon och har någon annan inte trätt i hans ställe, ska nämnden snarast besluta i jävsfrågan.

Ett beslut i en jävsfråga får överklagas endast i samband med överklagande av det beslut varigenom nämnden avgör ärendet.

I KL 6 kap 25 § framgår kriterierna för att en förtroendevald eller en anställd hos kommunen ska anses vara jävlig. Så är fallet om:

1. saken angår honom själv eller hans make, sambo, förälder, barn eller syskon eller någon annan närstående eller om ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för honom själv eller någon närstående,
2. han eller någon närstående är ställföreträdare för den som saken angår eller för någon som kan vänta synnerlig nytta eller skada av ärendets utgång,
3. ärendet rör tillsyn över sådan kommunal verksamhet som han själv är knuten till,
4. han har fört talan som ombud eller mot ersättning biträtt någon i saken, eller
5. det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet i ärendet.

Styrdokument för beslut om fristående förskolor

Utbildningsnämnden fastställde i juni 2011 riktlinjer för fristående förskola. Riktlinjerna gäller från och med den 1 juli 2011. Riktlinjerna utgår från skollagen, Förskolans läroplan (Lpfö 98), Skolverkets allmänna råd för kvalitet i förskolan samt Stockholms stads förskoleplan.

Riktlinjerna redovisar och förtydligar skollagen och beskriver de rutiner som gäller för godkännande och bidrag för fristående förskola. Huvudmän som godkänts att enligt skollagen bedriva fristående förskola i Stockholm ska följa dessa riktlinjer. För bedrivande av fristående förskola ska också all annan tillämplig

lagstiftning följas. I riktlinjerna beskrivs även tillsynsverksamheten. Utbildningsförvaltningen ska kontinuerligt uppdatera riktlinjerna på grund av förändringar i lag, författningar och statliga eller kommunala bestämmelser.

Utifrån ovanstående styrdokument har förvaltningen tagit fram kriterier för tillsyn som används av inspektörerna vid granskningen av de fristående förskolorna.

Tillsynsbeslut som nämnden fattar gäller enskilda förskolor/adresser och de förhållanden som uppmärksammas där. Nämndens tillsynsbeslut är ställt till huvudmannen och ska därför uppfattas som ett direktiv för hur huvudmannen ska bedriva den utbildning huvudmannen ansvarar för inom nämndens tillsynsområde.

Utbildningsnämnden har till tjänstemän inom utbildningsförvaltningen delegerat rätten att utifrån skollagens kapitel 2, 8, 25 och 26 besluta om godkännande, förelägganden med mera som gäller fristående förskola eller motsvarande. De av nämnden beslutade riktlinjerna ska tillämpas. När det gäller frågor om återkallande av godkännande, återkallande av rätt till bidrag eller om att förena ett föreläggande med vite beslutar dock utbildningsnämnden.

Ärendet

I en skrivelse, via e-post, till Ann Hellenius, chef för avdelningen för utveckling och samordning vid utbildningsförvaltningen i Stockholm har det juridiska ombudet för huvudmannen Förskolan Olympen AB anfört jäv mot den tjänsteman som berett ärenden om tillsyn av huvudmannens förskolor. Ärendet har överlämnats till avdelningen för ekonomi och styrning för handläggning.

I det aktuella fallet har det juridiska ombudet för Förskolan Olympen AB anfört att huvudmannen uppfattar att handläggaren inte agerar opartiskt utan är starkt färgad av en negativ uppfattning om företrädare för huvudmannen och den verksamhet de bedriver.

Huvudmannens önskan är att tjänstemannen inte ska ta befattning med ärenden som berör Olympens verksamhet. Huvudmannen för Förskolan Olympen AB upplever att tjänstemannen är engagerad i saken på ett sådant sätt att misstanke lätt kan uppkomma om att det brister i förutsättningarna för en opartisk bedömning. Enligt skrivelsen från ombudet utgör tjänstemannens agerande i Olympens ärenden risk för att partiskhet föreligger.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Utbildningsnämndens tillsynsansvar omfattar cirka 450 fristående förskolor, cirka 270 anordnare av enskilt driven pedagogisk omsorg (i huvudsak familjedaghem) samt 16 fristående ”friliggande” fritidshem. Sammantaget omfattar tillsynsansvaret cirka 735 enheter.

Handläggning av ärenden som rör fristående förskola genomförs av tjänstemän inom utbildningsförvaltningens enhet för förskole-samordning. Det är totalt 13 årsarbetare som arbetar med tillsyn och hantering av ansökningar av samtliga enheter.

Huvudmannen, Förskolan Olympen AB, har av utbildningsnämnden beviljats godkännande att bedriva flera förskolor i Stockholms stad. Huvudmannens samtliga förskolor är eller har varit föremål för tillsynsutredningar med anledning av brister som uppmärksammats.

Kommunallagens regler om jäv i 24 och 25 §§ är i stort sett desamma som i förvaltningslagens (FL) 11 och 12 §§. KL:s regler riktas specifikt till förtroendevalda eller anställda i kommun eller landsting, medan FL:s regler mer generellt riktar sig till ”den som ska handlägga ett ärende”. Personkretsen som avses är de som tar sådan befattning med ett ärende att de kan tänkas inverka på ärendets utgång. Jävsreglerna gäller all ärendehantering, såväl utredning, beredning, föredragning som beslut.

KL 25 § och FL 11 § överensstämmer båda sakligt sett med regleringen i 1971 års förvaltningslag. Den som ska handlägga ett ärende är jävig om det, trots att det inte går att tillämpa någon av jävsgrunderna i KL 25 § punkt 1-4, i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet i ärendet. Detta kallas delikatessjäv.

Även om den allmänna regeln syftar till att fånga upp sådana situationer som inte täcks av övriga jävsgrunder kan den inte utan vidare åberopas för att utvidga tillämpningsområdet för eller rubba de avvägningar som ligger bakom avgränsningen av desamma (JO 1997/98 sid 424).

I förvaltningslagsutredningen (SOU 2010:29 sid 334) framhålls att delikatessjäv inte är tänkt att rutinmässigt komma till användning för att mjuka upp förutsättningarna för att någon av de ”egentliga” jävsgrunderna ska kunna åberopas. Detta markeras av att det ska ha tillkommit något ytterligare moment – en ”särskild omständighet” - som gör att handläggarens möjligheter att agera opartiskt i ärendet kan ifrågasättas.

En situation då jäv kan föreligga är när en befattningshavare vid nämnden har involverat sig i ett ärende långt utöver vad som kan krävas enligt gällande bestämmelser och då det kan ifrågasättas om engagemanget är av den arten att det finns anledning att ifrågasätta dennes opartiskhet. (JO 2005/06 sid 272).

Förvaltningen anser utifrån ovanstående att det inte av huvudmannens ombud anføres någon sådan särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för tjänstemannens opartiskhet i ärendehantering. Engagemanget kan inte sägas gå långt utöver vad som kan krävas enligt gällande bestämmelser. Förvaltningens bedömning är att jäv inte föreligger.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar att jäv inte föreligger.

Beslutet föreslås justeras omedelbart.

Bilagor

1. Skrivelse från advokatfirman Nordia KB där jäv anføres.